

BRATSTVO

PRVA GLAVA

DUŽNOSTI BRATSTVA

I

BRAĆA BESKUĆNICI

1. Čovek koji želi da postane moj učenik mora biti voljan da napusti sve neposredne veze sa rodbinom, sa društvenim životom ovog sveta i svaku zavisnost o bogatstvu.

Čovek koji je napustio sve takve veze za ljubav Darne i koji nema boravišta niti za svoje telo niti za svoj um, postao je moj učenik i zvaće se brat beskućnik.

Iako njegova stopala ostavljaju svoj trag na mome tragu a njegove ruke nose moje ruho, ako je njegov um uznemiren pohlepom, on je daleko od mene. Iako se oblači kao sveštenik, ako ne prihvati učenje, on me ne vidi.

Ali, ako je odbacio svu pohlepu i ako je njegov um čist i spokojan, on je vrlo blizu mene, iako je možda hiljadama milja daleko. Ako prihvati Darmu, on vidi mene u njoj.

Dužnosti Bratstva

2. Učenici moji, braća beskućnici se moraju pridržavati četiri pravila i prema njima izgraditi svoj život.

Prvo, moraju da nose stara i iznošena odela; drugo, da do hrane dolaze samo prošenjem; treće, da im je dom tamo gde ih noć zatekne, kako pod drvetom tako i na steni; i četvrto, oni mogu da koriste samo poseban lek, napravljen od mokraće, koji je napravilo Bratstvo.

Nositi zdelu u ruči i ići od kuće do kuće, to je prosjački život, ali brata nisu drugi primorali da to čini, njega nisu okolnosti ili izazovi naterali na to; on to čini po svojoj slobodnoj volji, jer zna da će ga život pun vere čuvati od životnih zabluda, pomoći će mu da izbegne patnje, i odvešće ga do Prosvetljenja.

Život brata beskućnika nije lak; on ne treba da se opredeli za takav život ako ne može svoj um da očuva slobodnim od pohlepe i besa ili ako ne može da upravlja svojim umom i svojim čulima.

3. Ako neko veruje da je brat beskućnik i ako je sposoban da odgovori ako ga upitaju, on bi trebalo da kaže:

„Spreman sam da prihvatim što god je neophodno da bih

Dužnosti Bratstva

postao brat beskućnik. Biću iskren u tome i pokušaću da ispunim namere da postanem brat. Biću zahvalan onima koji mi pomognu poklonima i pokušaću da ih učinim srećnim mojim vrednim i dobrim životom.”

Da bi bio brat beskućnik, on mora da se priprema na mnogo načina; mora biti osetljiv na sramotu i besčašće kad ne uspe; mora da očuva svoje telo, govor i um čistim ako hoće da mu život bude čist; mora da čuva kapije svojih pet čula; ne sme da gubi kontrolu nad svojim umom zbog prolaznih zadovoljstava; ne sme da hvali sebe ili da omalovažava druge; i ne sme da bude besposlen ili da se odaje dugom snu.

Uveče bi trebalo da ima vremena da mirno sedi i meditira i da ode u kratku šetnju pre spavanja. Za miran san treba da počiva na desnoj strani, skupljenih nogu, a poslednja misao treba da mu bude o vremenu kada želi da ustane rano ujutru. Rano ujutru trebalo bi opet da ima vremena da mirno sedi i razmišlja i za kratku šetnju kasnije.

Tokom čitavog dana trebalo bi da mu um ostane budan, da drži i um i telo pod kontrolom, da se odupire svakoj težnji ka pohlepi, besu, gluposti, dremljivosti, nepažnji, kajanju, sumnji, i svim ovozemaljskim strastima.

Dužnosti Bratstva

Tako, usredsređenog uma treba da neguje izuzetnu mudrost i da teži samo savršenom Prosvetljenju.

4. Ako brat beskućnik, zaboravivši se, zapadne u pohlepu, bes, mržnju, ljubomoru, uobraženost, hvalisanje ili neiskrenost, on je kao čovek koji nosi oštri dvosekli mač prekriven samo tankom krpom.

On nije brat beskućnik samo zato što nosi sveštenečke rite i zato što nosi zdelu za prošnje; on nije brat beskućnik samo zato što lako izgovara zapise; on je samo ništavilo i ništa više.

Čak i ako mu je spoljni izgled kao u sveštenika, on ne može da otkloni svoje ovozemaljske strasti. On nije brat beskućnik, on nije ništa drugo do dete obučeno u sveštenečke odore.

Oni koji su sposobni da se usredsrede i da upravljaju svojim umom, oni koji poseduju mudrost, koji su otklonili sve ovozemaljske strasti, i čiji je jedini cilj da dostignu Prosvetljenje — samo se oni mogu zvati pravom braćom beskućnicima.

Pravi brat beskućnik je rešen da stigne do svog cilja — do Prosvetljenja, čak i ako izgubi i poslednju kap svoje krvi, a njegove

Dužnosti Bratstva

kosti se raspu u prah. Takav čovek ako da sve od sebe, na kraju će dostići svoj cilj i dokazaće to svojom sposobnošću da učini dobronamerna dela brata beskućnika.

5. Misija brata beskućnika je da dalje prenosi svetlost Budinog učenja. On mora propovedati svakome; on mora da budi zaspale ljude; mora da ispravlja pogrešne predstave; mora da pomogne ljudima da zauzmu pravilno stanovište; mora svuda da ide i da širi učenje čak i po cenu života.

Misija brata beskućnika nije laka, tako da onaj ko joj teži treba da nosi Budinu odeždu, da sedi na Budinom sedištu i da uđe u Budinu sobu.

Nositi Budinu odeću znači biti ponizan i trpeljiv; sedeti na Budinom sedištu znači shvatiti stvari kao nematerijalne i znači ne biti zapreten ničim; ući u Budinu sobu znači podeliti njegovu sveobuhvatnu veliku samilost i imati saosećanje za svakog.

Dužnosti Bratstva

6. Oni koji žele da tumače Budino učenje, prirodno, moraju razmotriti četiri stvari: prvo, moraju razmotriti svoje sopstveno ponašanje; drugo, moraju razmotriti svoj izbor reči kad prilaze ljudima i uče ih; treće, moraju razmotriti svoje motive za to podučavanje i cilj koji teže da dostignu; i četvrto, moraju razmotriti veliku samilost.

Da bude dobar učitelj Darne znači da brat beskućnik mora da ima svoja stopala čvrsto postavljena na tlo izdržljivosti; on mora biti skroman; on ne sme ići u krajnosti niti želeći javno priznanje; mora stalno da misli na ispraznost stvari; ne sme se vezati ni za šta. Ako sve to razmotri, biće sposoban da se pravilno ponaša.

Drugo, mora da praktikuje oprez pri pristupanju ljudima i situacijama. Mora da izbegne ljude koji žive zlim životom, ili autoritativne ljude; mora da izbegne suprotan pol. Zatim, mora da pristupa ljudima prijateljski; mora uvek da pamti da stvari nastaju kombinacijom uzroka i uslova; sa tog stanovišta, ne sme ih osuđivati ili zlostavljati, ili govoriti o njihovim greškama, ili ih olako ceniti.

Treće, on mora da održava svoj um spokojnim, smatrajući Budu svojim duhovnim ocem, smatrajući drugu braću beskućnike,

Dužnosti Bratstva

koji se pripremaju za Prosvetljenje, svojim učiteljima, i gledajući na svakoga sa mnogo saosećanja. Tada mora sve jednako da podučava.

Četvrto, mora da dopusti da se njegov duh samilosti pokaže do krajnje granice, kao što je Buda učinio. Naročito mora da dopusti da njegov duh samilosti dođe do onih koji ne znaju dovoljno da bi mogli da tragaju za Prosvetljenjem. On treba da želi da oni mogu da tragaju za Prosvetljenjem, i tada treba da sledi svoje želje sa nesebičnim naporom da probudi njihovo zanimanje.

II

SLEDBENICI KOJI NISU SVEŠTENICI

1. Već je objašnjeno da čovek mora verovati u tri blaga: Budu, Darmu i Samgu da bi postao Budin učenik.

Da bi postao sledbenik, čovek mora da ima nepokolebivu veru u Budu, mora da veruje u njegovu učenje, da izuči i primeni pravila, i mora da neguje Bratstvo.

Sledbenici treba da slede pet pravila: ne ubiti, ne krasti, ne vršiti preljubu, ne lagati i ne varati, ne koristiti opojna sredstva.

Dužnosti Bratstva

Sledbenici ne treba samo da veruju u tri blaga i da se drže pravila, već takođe treba da pomažu, dogod mogu, drugima, posebno rođacima i prijateljima, da ih se pridržavaju, pokušavajući da probude u njima nepokolebivu veru u Budu, Darmu i Samgu, tako da i oni takođe mogu da podele Budinu samilost.

Sledbenici uvek treba da pamte da je razlog njihovog verovanja u tri blaga i pridržavanje pravilima, u stvari cilj da sebi omoguće da na kraju dostignu Prosvetljenje. Iz tog razloga oni treba da, iako žive u svetu strasti, izbegnu vezanost za takve strasti.

Sledbenici treba uvek da budu svesni da će, pre ili kasnije, biti primorani da odu od svojih roditelja i porodice i da odu iz ovog života rođenja i smrti; zato, ne treba da se vežu za stvari iz ovog života, već da usmere svoj um ka svetu Prosvetljenja, gde ništa ne nestaje.

2. Ako sledbenici žele da probude usrdnu i nepokolebivu veru u Budino učenje, treba da u svojim umovima spoznaju tihu i neuznemirenu sreću, koja će obasjavati čitavu njihovu okolinu i čiji će im se odraz vraćati nazad.

Dužnosti Bratstva

Ovaj um pun vere je čist i blag, uvek strpljiv i trpeljiv, nikada se ne raspravlja, nikada ne uzrokuje tuđu patnju, već uvek razmišlja o tri blaga: Budi, Darmi i Samgi. Tako se sreća spontano rađa u njihovom umu, a svetlost Prosvetljenja se može svuda naći.

Pošto zbog vere počivaju u Budinom naručju, oni su daleko od toga da su im umovi sebični, daleko od vezanosti za svoje posede, i zato, oni nemaju straha u svakodnevnom životu i ne plaše se da će ih prekoreti.

Oni neće strahovati o budućoj smrti, jer veruju u rođenje u Budinoj Zemlji. Pošto veruju u istinitost i svetost učenja, oni mogu da izraze svoje misli slobodno i bez straha.

Pošto su im umovi ispunjeni samilošću za sve ljude, oni neće praviti razlike među njima, već će sa svima isto postupati; a pošto su im umovi oslobođeni simpatija i antipatija, oni će čisto, jednako i srećno učiniti bilo koje dobro delo.

Bilo da žive u nemaštini ili u izobilju, to neće imati nikakvog uticaja na neprestano povećanje njihove vere. Ako neguju poniznost, ako cene Budino učenje, ako su im govor i dela u saglasnosti;

Dužnosti Bratstva

ako ih mudrost vodi; ako im je um nepokolebiv kao planina, tada će sigurno napredovati na putu ka Prosvetljenju.

Iako moraju da žive u teškim uslovima i među ljudima nečistog uma, ako neguju veru u Budu, uvek ih mogu voditi ka boljim delima.

3. Zato, čovek uvek treba prvo da želi da čuje Budino učenje.

Ako mu neko kaže da je neophodno da prođe kroz vatru da bi dostigao Prosvetljenje, onda on treba da bude spreman da prođe kroz tu vatru.

Takvo je zadovoljstvo čuti Budino ime da je to vredno da se prođe kroz svet pun vatri.

Ako neko želi da sledi Budino učenje, ne sme da bude sebičan ili samovoljan, već treba da gaji osećanja dobre volje prema svima; čovek mora da poštuje one koji to zaslužuju, treba da služi onima koji su vredni toga, i da se ponaša prema svima sa jednakom ljubaznošću.

Dužnosti Bratstva

Zato sledbenici prvo treba da pripreme svoje umove i da ne dozvole da ih tuđa dela uznemire. Na taj način treba da prihvate Budino učenje i da ga sprovede, ne zavideći drugima, niti dozvoljavajući da potpadnu pod tuđ uticaj, i ne razmatrajući druge načine.

Oni koji ne veruju u Budino učenje, imaju uske poglede i zbog toga uznemiren um. Ali oni koji veruju u Budino učenje, veruju da postoji velika mudrost i velika samilost što obuhvata sve i, u toj veri, njih ne uznemiruju sitnice.

4. Oni koji čuju i prihvate Budino učenje znaju da su njihovi životi prolazni i da su njihova tela samo skup patnji i izvor zla, i zato se ne vezuju za njih.

U isto vreme, oni ne prestaju da se brinu o svom telu, ne zato što žele da uživaju u fizičkim zadovoljstvima tela, već zato što je telo privremeno neophodno da se dostigne mudrost i za njihovu misiju tumačenja puta drugima.

Ako ne paze na svoja tela, ne mogu dugo da žive. Ako ne žive dugo, ne mogu da sprovede svoje učenje lično ili da ga prenose drugima.

Dužnosti Bratstva

Ako čovek želi da pređe reku on je vrlo oprezan sa svojim splavom. Ako treba dugo da putuje, on se brine o svom konju. Tako, ako čovek traga za Prosvetljenjem, mora dobro da pazi na svoje telo.

Oni koji su Budini učenici, moraju da nose odeću da odbrane svoje telo od krajnje toplote ili hladnoće i da pokriju njegove intimne delove, ali ne treba da je nose kao ukras.

Oni moraju da jedu da bi ishranili svoje telo tako da mogu da čuju, prime i objasne učenje, ali ne treba da jedu iz čistog zadovoljstva.

Oni moraju da žive u kući Prosvetljenja da bi bili zaštićeni od lopova ovozemaljskih strasti i od oluja zlog učenja, i oni treba tu kuću da koriste za njenu pravu namenu, a ne da bi se razmetali ili da bi prikriili neke sebične radnje.

Zato čovek treba da ceni stvari i da ih koristi samo u odnosu na Prosvetljenje i učenje. On ne treba da ih poseduje ili da se veže za njih iz sebičnih razloga, već samo da ih koristi sa ciljem da prenese učenje drugima.

Dužnosti Bratstva

Zato njegov um treba uvek da počiva u učenju, čak i kad on živi sa porodicom. On treba da se brine o njoj mudro i saosećajno, težeći na razne načine da probudi veru u njihovim umovima.

5. Sledbenici Budine Samge treba da uče sledeće lekcije svaki dan: Kako da služe svojim roditeljima, kako da žive sa svojim ženama i decom, kako da kontrolišu sami sebe, i kako da služe Budi.

Da bi najbolje služili svojim roditeljima moraju da nauče da budu ljubazni prema svom živom svetu. Da bi živeli srećno sa svojim ženama i decom moraju se kloniti pohote i misli o sebičnom uživanju.

Slušajući muziku porodičnog života oni ne smeju da zaborave na slađu muziku učenja, i dok žive u zaklonu doma treba što češće da teže sigurnijem zaklonu Zena, gde mudri ljudi nalaze pribežište od svih nečistoća i uznemirenosti.

Kada sledbenici čine ponude treba da odbace svaku pohlepu iz svog srca; kada su usred gomile njihovi umovi treba da budu u društvu mudrih ljudi; kada se suoče sa nesrećom, treba da očuvaju svoje umove spokojnim i neometenim.

Dužnosti Bratstva

Kad potraže zaklon kod Bude, treba da teže njegovoj mudrosti.

Kad potraže zaklon u Darmi, treba da teže njenoj istini, koja je kao veliki okean mudrosti.

Kad potraže zaklon u Samgi, treba da teže njegovom mirnom prijateljstvu, neometanom sebičnim potrebama.

Kada nose odeću, ne smeju zaboraviti da obuku odeću dobrote i poniznosti.

Kada žele da olakšaju sebi, moraju da žele da iz svojih umova odbace svu pohlepu, bes i glupost.

Kada s mukom idu putem uz brdo, treba da misle na njega kao na put Prosvetljenja, koji će ih odvesti van sveta zabluda. Kad slede lak put, treba da iskoriste te dobre uslove da bi više napredovali ka Suštini Bude.

Kad vide most, moraju da požele da izgrade most od učenja i da omoguće ljudima da ga pređu.

Dužnosti Bratstva

Kada sretnu nesrećnog čoveka, treba da oplakuju gorčinu ovog promenljivog sveta.

Kada vide pohlepnog čoveka, treba žarko da žele da ostanu slobodni od svih zabluda ovog života i da dostignu prava bogatstva Prosvetljenja.

Kada vide ukusnu hranu, moraju biti obazrivi; kada vide neukusnu hranu, treba da požele da se pohlepa više nikada ne vrati.

Za vreme neizdržive letnje vrućine, oni treba da žele da pobegnu od toplote ovozemaljskih strasti i da dostignu svežinu Prosvetljenja. Za vreme nesnosnih zimskih hladnoća, moraju da misle na toplotu Budine velike samilosti.

Kada izgovaraju svete spise, treba da budu odlučni da ih ne zaborave i da reše da sprovode svoje učenje.

Kada misle o Budi, treba da gaje duboku želju da imaju oči kao Buda.

Dok zaspivaju uveče, treba da žele da njihovo telo, govor i um mogu da budu pročišćeni i osveženi; kada se ujutru probude, prva želja treba da im bude da im tokom dana misli budu bistre da bi razumeli sve stvari.

Dužnosti Bratstva

6. Oni koji slede Budino učenje, zato što shvataju da se sve karakteriše „nematerijalnošću”, ne ponašaju se olako prema stvarima koje stupe u čovekov život, već ih prihvate onakvim kakve jesu, i zatim pokušavaju da od njih naprave prikladno oruđe za dostizanje Prosvetljenja.

Oni ne smeju da misle da je ovaj svet besmislen i pun zabune, dok je svet Prosvetljenja pun smisla i mira. Trebalo bi radije da osete put ka Prosvetljenju u svim ovozemaljskim stvarima.

Ako čovek gleda na svet zaprljanim očima, zamagljenim neznanjem, on će ga videti punog grešaka; ali ako gleda na njega sa bistrom mudročću, videće ga kao svet Prosvetljenja, što i jeste.

Činjenica je da postoji samo jedan svet, a ne dva sveta — jedan besmislen a drugi pun značenja, ili jedan dobar a drugi loš. Ljudi samo misle da postoje dva sveta zbog svojih ograničenih sposobnosti.

Kada bi mogli da se oslobode tih razlikovanja i da očuvaju svoje umove čistim sa svetlošću mudrosti, onda bi videli samo jedan svet u kome sve ima smisla.

Dužnosti Bratstva

7. Oni koji veruju u Budu, osećaju tu opštu čistoću jedinstva u svemu, i sa takvim umom osećaju samilost za sve i imaju poniznu naviku da služe svima.

Zato treba da oslobode svoj um svake oholosti i da gaje pouzdanost, ljubaznost i uslužnost. Njihovi umovi treba da budu kao plodona zemlja što hrani sve bez razlike, što služi bez prigovora, što strpljivo izdržava, što je uvek predana, što joj je najveća radost da služi svim siromašnim ljudima, sejući u njihovim umovima seme Budinog učenja.

Tako um koji ima milosti za siromašne ljude, postaje majka svim ljudima, odaje čast svim ljudima, gleda na sve kao na lične prijatelje i ceni ih kao roditelje.

Zato, iako je možda hiljade ljudi neprijateljski raspoloženo i zlovoljno prema Budinim sledbenicima, oni ne mogu da nanesu nikakvo zlo, jer je ono kao kap otrova u vodama velikog okeana.

8. Sledbenik će uživati svoju sreću u navikama sećanja, razmišljanja i zahvalnosti. On će shvatiti da je njegova vera sâma Budina samilost i da mu je podarena od Bude.

Dužnosti Bratstva

Nema semena vere u blatu ovozemaljskih strasti; ali zbog Budine samilosti, seme vere se može posaditi tamo i ono će pročistiti um dok ne stekne veru da veruje u Budu.

Kao što je rečeno, mirisno drvo Kandana ne može da raste u šumi drveća Eranda. Na sličan način, seme vere u Budu ne može da postoji u grudima zabluda.

U stvari, cvet radosti tamo cveta, tako da moramo da zaključimo, da dok je njegov cvet u grudima zablude, njegovo korenje je na drugom mestu; njegovo korenje je u Budinim grudima.

Ako sledbenik dopusti da bude zaveden, postaće ljubomorani, zavidan, i pun mržnje i opasan, jer je njegov um postao zagađen pohlepom, besom i glupošću. Ali ako se vrati Budi, on će još više služiti Budi nego što je pomenuto gore. To je, zaista, neobjašnjivo.

DRUGA GLAVA

PRAKTIČAN VODIČ KA PRAVOM NAČINU ŽIVLJENJA

I

PORODIČNI ŽIVOT

1. Pogrešno je mišljenje da nesreća dolazi sa istoka ili sa zapada; ona nastaje u našem sopstvenom umu. Zato je glupo odbraniti se od nesreće iz spoljnog sveta, a ostaviti unutrašnji um nekontrolisanim.

Postoji običaj koji je potekao još od davnih dana, a koji obični ljudi još upražnjavaju. Kad ustanu ujutru, oni prvo umiju lice i isperu usta, a zatim se poklone u šest pravaca — ka istoku, ka zapadu, ka jugu, ka severu, gore i dole — želeći da nikakva nesreća ne padne na njih, ni iz kog pravca, i da imaju miran dan.

Ali u Budinom učenju je drugačije. Buda uči da treba da odamo počast u svih šest pravaca Istine, i da onda treba da se ponašamo mudro i sa vrlinom i da tako izbegnemo sve nesreće.

Da bi mogli da paze na kapije svih šest pravaca, ljudi treba da

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

odbace nečistoću „četiri dela”, da kontrolišu „četiri zla uma” i da zapuše „šest rupa” koje uzrokuju gubitak blaga.

Pod „četiri dela” podrazumeva se: ubijanje, krađa, obljuba i lažljivost.

„Četiri zla uma” su: pohlepa, bes, glupost i strah.

„Šest rupa” koje izazivaju gubitak bogatstva su: strast za opojnim pićima i glupo ponašanje; ostajanje kasno noću i trošenje uma na lakomislenosti, odavanje muzičkim i pozorišnim zabavama; kockanje; druženje sa zlim društvom i zanemarivanje dužnosti.

Pošto otklone ova četiri zagađenja, izbegnu ova četiri zla stanja uma, i kad zapuše ovih šest rupa trošenja, Budini učenici se naklone u šest smerova Istine.

Koji su to šest smerova Istine? To su istok za odnos roditelja i dece, jug za odnos učitelja i učenika, zapad za odnos muža i žene, sever za odnos čoveka i njegovih prijatelja, dole za odnos gospodara i sluge i gore za odnos Budinih učenika.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Dete treba da poštuje svoje roditelje i da čini za njih sve što se od njega očekuje. Treba da im služi, pomaže im u poslu, da čuva porodičnu tradiciju, da brani porodično vlasništvo, i da im održava pomen kada umru.

Roditelji treba da učine pet stvari za svoju decu: da izbegnu da čine zlo, da daju primer dobrog delanja, da im pruže obrazovanje, da organizuju njihovo venčanje, i dozvole im da naslede porodično bogatstvo u pravo vreme. Ako roditelji i deca slede ova pravila, porodica će uvek živeti u miru.

Učenik uvek treba da ustane kad učitelj ulazi, da ga sačeka, da dobro sledi njegova uputstva, da ne zaboravi ponude za njega, i da sa poštovanjem sluša njegovo učenje.

U isto vreme, učitelj treba pravilno da se ponaša pred učenikom i da mu bude dobar primer; treba korektno da mu prenese učenje koje je stekao; treba da koristi dobre metode i da pokuša da pripremi učenika za počasti; i ne treba da zaboravi da štiti učenika od zla, na sve moguće načine. Ako učitelj i učenik poštuju ova pravila, njihova zajednica će se skladno razvijati.

Muš treba da se sa poštovanjem ophodi prema ženi, ljubazno i verno. Treba da prepusti brigu o kući njoj i da joj nekada nabavi

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

ono što joj je potrebno, kao recimo, pomagala. U isto vreme, žena treba da se trudi oko održavanja kuće, da dobro upravlja slugama, da sačuva svoje vrline onako kako to dobra žena mora. Ne treba da razbacuje muževljeve prihode, i treba da vodi kuću pravilno i verno. Ako se ponašaju po ovim pravilima, očuvaće srećan dom i neće doći do svađe.

Pravila prijateljstva znače da treba da postoje uzajamna osećanja među prijateljima, da svako snabde drugoga onim što ovaj nema i da pokuša da mu pomogne, uvek koristeći prijateljske i iskrene reči.

Čovek treba da spreči prijatelja da skrene na zao put, treba da štiti njegovu imovinu i bogatstvo, i treba da mu pomogne u nevolji. Ako je njegovog prijatelja snašla nesreća, treba da mu pomogne, pa čak i da izdržava njegovu porodicu, ako je potrebno. Na ovaj način će se njihovo prijateljstvo održati, i oni će biti neizmerno srećni zajedno.

Gospodar u odnosu sa slugom treba da izvrši pet stvari: treba da odredi posao koji odgovara sluginim sposobnostima; da mu da odgovarajuću naknadu; da se brine o njemu kad je bolestan; da podeli prijatne događaje sa njim, i da mu da potreban odmor.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Sluga treba da izvrši pet stvari: on treba da ustane ujutru pre svog gospodara i da ode u postelju posle njega, treba uvek da bude iskren, da se trudi da obavi svoj posao dobro i da pokuša da ne okalja ime svoga gospodara. Ako se drži ovih pravila, biće mira i sreće i neće biti nesuglasica između gospodara i sluge.

Budin učenik treba da se trudi da njegova porodica upozna Budino učenje. Oni treba da gaje poštovanje i razumevanje za Budističkog učitelja, treba da se prema njemu ophode ljubazno, pažljivo, i da slušaju njegove savete, i da uvek imaju ponuda za njega.

Učitelj Budinog učenja treba učenje pravilno da shvati, da odbaci pogrešna tumačenja, da ističe dobra tumačenja, treba da teži da vodi vernike duž glatkog puta. Ako porodica prati taj put, držeći se istinskog učenja kao njegovog centra, razvijaće se srećno.

Čovek koji se poklonio u svih šest pravaca ne čini to da bi izbegao spoljne nedaće. On to čini da bi bio na oprezu da spreči razvijanje zla u svom umu.

2. Čovek treba među poznanicima da raspozna one sa kojima treba da se druži i one sa kojima ne treba.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Oni sa kojima čovek ne treba da se druži jesu oni koji su pohlepni, leporečivi, laskavci ili rasipnici.

Oni sa kojima čovek treba da se druži jesu oni koji su voljni da pomognu, da podele kako sreću tako i patnju, oni koji daju dobre savete i koji imaju saosećajna srca.

Pravi prijatelj, onaj sa kojim čovek sme sasvim bezbedno da se druži, uvek će ići pravim putem, potajno će brinuti o dobru svog prijatelja, utešiće ga u nesreći, ponudiće mu pomoć kad mu zatreba, čuvaće njegove tajne i uvek će mu davati dobre savete.

Teško je naći takvog prijatelja, i zato čovek treba da se trudi da bude takav prijatelj. Kao što sunce obasja plodnu zemlju, tako dobar prijatelj sija u društvu zbog svojih dobrih dela.

3. Teško je sinu da se oduži roditeljima za njihovu milosnu dobrotu, čak i kad bi nosio svog oca na desnom ramenu a majku na levom, sto dugih godina.

Pa čak i kad bi sto godina kupao tela svojih roditelja u mirisnim uljima, služio kao idealan sin, osvojio prestolje za njih i

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

poklonio im sva bogatstva ovoga sveta, ipak ne bi bio sposoban da im se oduži dovoljno za veliki dug zahvalnosti koji duguje svojim roditeljima.

Ali, ako dovede svoje roditelje do Bude i objasni im Budino učenje i ubedi ih da odustanu od pogrešnog puta i da slede pravi put, predvođeci ih da napuste svu pohlepu i uživaju u činjenju ponuda, tada će im se više nego odužiti.

Budin blagoslov počiva u kući gde se roditelji poštuju i cene.

4. Porodica je mesto gde umovi stupaju u kontakt jedan sa drugim. Ako se ovi umovi međusobno vole, dom će biti lep kao cvetni vrt. Ali, ako ovi umovi nisu u međusobnoj slozi, to je kao oluja koja pustoši vrt.

Ako se javi nesloga u nečijoj porodici, čovek ne sme da krivi druge, već treba da ispita svoj um i da sledi pravi put.

5. Jednom je živeo neki čovek duboke vere. Njegov je otac umro kad je ovaj bio mlad; živeo je srećno s majkom, a zatim se oženio.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Na početku su srećno živeli zajedno, a zatim, zbog nekih sitnih nesporazuma, snaja i svekrva se zamrzoše. Ta mržnja je rasla, dok majka najzad ne napusti mladi par i ode da živi sama.

Pošto je svekrva otišla, mladom bračnom paru se rodi sin. Do svekrve stigoše glasine da je mlada žena rekla: „Moja svekrva me je uvek ljutila, i dogod je živela sa nama nikad se ništa prijatno nije desilo, ali čim je otišla, nama se dogodio ovaj lepi događaj.”

Ove glasine razljutiše svekrvu koja uzviknu: „Ako se muževljeva majka izbacila iz kuće, a desi se prijatan događaj tek onda, onda su stvari otišle predaleko. Pravda mora da je nestala sa ovog sveta.”

Tada majka uzviknu: „Sada moramo da pohranimo tu pravdu.” I, kao luda, ode na groblje da održi pogreb.

Bog, čuvši za to, pojavi se pred ženom i pokuša da je urazumi, ali uzalud.

Bog joj onda reče: „Ako je tako, moram da spalim dete i njegovu majku. Da li će te to zadovoljiti? ”

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Čuvši ovo, svekrva shvati svoju grešku, izvini se zbog svog besa, i zamoli boga da spase živote detetu i njegovoj majci. U isto vreme, mlada žena i njen muž shvatiše svoju nepravdu prema starici i odoše na groblje da je potraže. Bog ih pomiri i od tada su živeli zajedno kao srećna porodica.

Pravičnost ne može nikada zauvek da se izgubi, osim ako je sâm čovek ne odbaci. Pravičnost može povremeno da izgleda da nestaje ali, u stvari, ona nikada ne nestaje. Kada izgleda da nestaje, to je zato što čovek gubi pravičnost sopstvenog uma.

Netrpeljivi umovi uvek donose nesreću. Beznačajni nesporazumi mogu da izazovu velike nesreće. Na to naročito treba paziti u porodičnom životu.

6. U porodičnom životu uvek najveću pažnju zahteva pitanje dnevnih troškova. Svaki član mora vredno da radi kao marljivi mravi i zaposlene pčele. Niko se ne sme osloniti na tuđi rad, ili da očekuju nečiju milost.

Sa druge strane, čovek ne sme da smatra da je ono što je zaradio potpuno samo njegovo. Nešto od toga mora da podeli s

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

drugima, nešto od toga mora da se sačuva za crne dane, nešto mora da se odvoji za potrebe zajednice i naroda, a nešto se mora posvetiti potrebama verskih učitelja.

Čovek mora da se podseća da ništa na svetu ne može nazvati striktno „mojim“. Ono što dođe čoveku, dolazi zbog kombinacije uzroka i uslova; on to može držati samo privremeno, i zato, on to ne sme koristiti sebično, ili u bezvredne svrhe.

7. Kada je Sjamavati, žena kralja Udajane, ponudila Anandi pet stotina odežda, Ananda je to prihvatio sa velikim zadovoljstvom.

Čuvši za to, Kralj posumnja u Anandino poštenje i zato ode do njega i upita ga šta će da radi sa tih pet stotina odežda.

Ananda odgovori: „Oh, Kralju, mnogo braće je u ritama; podeliću odeždu među braćom.“

„Šta ćeš da uradiš sa starom odeždom? ”

„Napravićemo pokrivače za postelje od njih.“

„A šta ćeš da uradiš sa starim pokrivačima za postelje? ”

„Napravićemo jastučnice.“

„A šta ćeš da uradiš sa starim jastučnicama? ”

„Napravićemo prostirke za pod od njih.“

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

- „A šta ćeš da uradiš sa starim prostirkama? ”
- „Koristićemo ih kao ubruse za noge.”
- „A šta ćeš da uradiš sa starim ubrusima za noge? ”
- „Koristićemo ih kao krpe za brisanje poda.”
- „A šta ćeš da uradiš sa starim krpama? ”
- „Vaša Visosti, iscepaćemo ih na komade, pomešati sa blatom i iskoristiti blato da oblepimo zidove kuća.”

Svaka stvar koja nam se poveri, mora se iskoristiti sa puno pažnje za nešto korisno, jer nije „naša”, već nam je samo poverena privremeno.

II

ŽIVOT ŽENA

1. Postoje četiri vrste žena. Među ženama prve vrste su one koje se razljute za najmanju stvar, koje su promenjivih umova, koje su pohlepne i ljubomorne na tuđu sreću, i koje nemaju saosećanja za tuđe potrebe.

Među ženama druge vrste su one koje se razljute zbog sitnice, koje su nepouzdate i pohlepne, ali koje nisu zavidne na tuđu sreću i koje saosećaju sa tuđim potrebama.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Među ženama treće vrste su one koje su širih pogleda, i koje se ne ljute često, koje znaju kako da vladaju pohlepnim umom, ali nisu sposobne da izbegnu osećanje ljubomore, i nisu saosećajne za tuđe potrebe.

Među ženama četvrte vrste su one koje su širokih pogleda, koje mogu da sputaju osećanje pohlepe i zadrže miran um, koje nisu zavidne na tuđu sreću, i koje saosećaju sa potrebama drugih.

2. Kada se mlada žena uda, treba da donese sledeću odluku:
„Moram da poštujem i služim roditelje moga muža. Dali su nam sva dobra što imamo i naši su mudri zaštitnici, tako da moram da ih služim sa zadovoljstvom i da budem spremna da im pomognem kad god mogu.

„Moram da poštujem učitelja moga muža, jer je mome mužu podario tajno učenje, i mi ne bismo mogli živeti kao ljudi ako se ne bismo povodili za tajnim učenjem.

„Moram da negujem svoj um tako da mogu da razumem muža i da mu pomognem u poslu. Ne smem nikada da budem ravnodušna za njegova interesovanja i da mislim da su to samo njegova posla, a ne i moja.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

„Moram da proučim narav, sposobnosti i ukus svakog sluge naše porodice i budem ljubazna s njima. Čuvaću prihode moga muža i neću ih potrošiti iz nekih sebičnih razloga.”

3. Odnos između muža i žene nije stvoren samo radi njih. On ima dublje značenje od jednostavnog združivanja dva fizička bića u jednoj kući. Muž i žena treba da iskoriste prisnost svoje veze, da pomognu jedno drugome u pripremanju svojih umova kroz sveto učenje.

Jedan stari bračni par, „idealni par” kako su ih nazivali, dođe jednom kod Bude i reče: „Venčali su nas pošto smo bili obećani još u detinjstvu i nikada se nije pojavio oblak da pomrači našu sreću. Molimo te, reci nam da li možemo ponovo da budemo venčani u sledećem životu.”

Buda im dade mudar odgovor: „Ako oboje isto verujete, ako ste na isti način prihvatili učenje, ako ste milosrdni u isto vreme i ako posedujete istu mudrost, onda ćete imati isti um posle sledećeg rođenja.”

4. Suđata, mlada žena najstarijeg sina bogatog trgovca Anatapindada bila je vrlo osiona, nije poštovala druge ljude i nije slušala savete koje su joj davali muž i njegovi roditelji, tako da se u kući pojavila nesloga.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Jednog dana Blagosloveni dođe u posetu Anatakindadi i primeti ovakvo stanje stvari. On pozva sebi mladu ženu, Suđatu, i ljubazno joj reče:

„Suđata, ima sedam vrsta supruge. Postoji supruge koja je kao ubica. Ona ima nečist um, ne poštuje svoga muža i zato predaje svoje srce drugom čoveku.

„Postoji supruge koja je kao lopov. Ona nikada nema razumevanja za rad svoga muža, već jednako misli o svojoj želji za bogatstvom. Ona troši muževljeve prihode da zadovolji sopstvene želje i, čineći tako, potkrada ga.

„Postoji supruge koja je kao gospodar. Ona grdi svoga muža, zapostavlja domaćinstvo i uvek se obraća mužu grubim rečima.

„Postoji supruge koja je kao majka. Ona se brine o mužu kao da joj je dete, brani ga kao majka svoga sina, i brine se o njegovim приходima.

„Postoji supruge koja je kao sestra. Ona je verna mužu i služi ga kao sestra, skromno i uzdržano.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

„Postoji supruga koja je kao prijatelj. Ona pokušava da ugodi svome mužu kao da je prijatelj koji se upravo vratio posle dugog odsustva. Ona je skromna, lepo se ophodi, i ponaša se prema njemu sa puno poštovanja.

„I najzad, postoji supruga koja je sluškinja. Ona služi svoga muža dobro i verno. Poštuje ga, sluša njegova naređenja, nema svojih želja, niti je mrzovoljna ni ozlojeđena, i uvek pokušava da ga učini srećnim.”

Blagosloveni reče: „Suđata, koji si ti tip žene, ili koji bi želela da jesi? ”

Čuvši to od Blagoslovenog, ona se postide svog ponašanja i odgovori da bi želela da bude kao ona u poslednjem primeru, sluškinja. Ona promeni svoje ponašanje i postade muževljev pomoćnik i zajedno su tragali za Prosvetljenjem.

5. Amrapali je bila bogata i poznata kurtizana Vaisalija i držala je kod sebe mnogo mladih i lepih prostitutki. Ona prizva Blagoslovenog i upita ga da joj pokaže neko dobro učenje.

Blagosloveni reče: „Amrapali, um žene se lako uznemiri i navede na zlo. Ona se prepušta strastima i odaje ljubomori lakše nego čovek.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

„Zato je ženi teže da sledi Uzvišeni Put. To je naročito teško mladim i lepim ženama. Ti moraš da stupaš ka Uzvišenom Putu prevazilazeći pohotu i izazove!

„Amrapali, moraš da shvatiš da mladost i lepota ne traju večno, već da za njima sledi bolest, starost i patnja. Želje za bogatstvom i ljubavlju su ukorenjeni nagoni žena, ali Amrapali, to nisu večna blaga. Prosvetljenje je jedino blago koje zadržava svoju vrednost. Snagu prati bolest, mladost mora završiti starošću, život vodi ka smrti. Čovek će možda morati da napusti voljenog da bi živeo sa onim koga mrzi; čovek ne može posedovati dugo ono što želi. To je zakon života.

„Jedina stvar koja štiti i dovodi čoveka do večnog mira je Prosvetljenje. Amrapali, moraš smesta da počneš da tragaš za Prosvetljenjem.”

Ona ga je slušala, postala njegov učenik, i kao ponudu poklonila Bratstvu svoj prekrasni vrt.

6. Nema razlike u polu na putu ka Prosvetljenju. Ako žena odluči da traga za Prosvetljenjem, ona će postati junakinja Istinitog Puta.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Malika, kćerka Kralja Prasenajita i Kraljica Kralja Ajodija, bila je takva junakinja. Ona je duboko verovala u učenje Blagoslovenog i u njegovom prisustvu položila je sledećih deset zaveta:

„Gospodaru moj, dok ne dostignem Prosvetljenje neću prekršiti sveta pravila; neću biti osiona pred ljudima starijim od sebe; neću se ni na koga naljutiti.

„Neću biti ljubomorna na druge ili zavideti na onome što poseduju; neću biti sebična ni u mislima ni sa imovinom; pokušaću da usrećim siromašne ljude stvarima koje primam i neću ih prikupljati za sebe.

„Sve ću ljude ljubazno primati, davati im što im treba i govoriću im lepo; brinuću se za uslove u kojima se oni nalaze, a ne za svoje dobro; i pokušaću da im pomognem bez pristrasnosti.

„Ako vidim druge da su usamljeni, ili u zatvoru, ili da pate od nekih bolesti ili drugih nedaća, pokušaću da im olakšam tegobe i da ih usrećim, objašnjavajući im razloge i zakone.

„Ako vidim druge da hvataju životinje i da su grubo prema njima ili da krše neko od tih pravila, kazniću ih ako ih treba

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

kazniti, ili ću ih poučiti ako ih treba poučiti, a zatim ću pokušati da popravim ono što su učinili i da ispravim njihove greške, najbolje što mogu prema svojim sposobnostima.

„Neću propustiti da čujem dobro učenje jer znam da čovek, kad zapostavlja pravo učenje, brzo se odmetne od istine koja je sadržana u svemu, i neće uspeti da dospe do obale Prosvetljenja.”

Zatim je pozelela sledeće tri želje za spasenje siromašnih ljudi:
„Prvo, pokušaću da uspokojim svakoga. Ova želja, verujem, ma koji život da primim od sada, biće koren dobra koje će prerasti u mudrost dobrog učenja.

„Drugo, pošto sam prihvatila mudrost dobrog učenja, ja ću neumorno učiti sve ljude.

„Treće, štitiću pravo učenje, pa čak po cenu svoga tela, života ili imovine.”

Pravo značenje porodičnog života je mogućnost koju on nudi za uzajamno ohrabrivanje i pomaganje na putu da Prosvetljenju. Čak i obična žena, ako ima istu namisao da traga za Prosvetljenjem i položi iste zavete i želje, može da postane isto tako veliki Budin učenik kao što je Malika bila.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

III

U SLUŽBI

1. Postoji sedam učenja koja vode zemlju ka prosperitetu: prvo, ljudi treba da se često okupljaju da bi raspravljali o političkim poslovima, i da bi se dogovorili o nacionalnoj odbrani.

Drugo, ljudi svih socijalnih klasa treba da se okupe da raspravljaju o poslovima svoje zemlje.

Treće, ljudi treba da poštuju stare običaje i da ih ne menjaju bez razloga i takođe treba da poštuju pravila ceremonija i da očuvaju pravednost.

Četvrto, treba da spoznaju razliku između polova i starešinstva, i treba da očuvaju čistoću porodice i zajednice.

Peto, treba da budu dobra deca svojim roditeljima i verni učiteljima i starijima.

Šesto, treba da poštuju svete grobove predaka i da održavaju godišnje pomene.

Sedmo, treba da poštuju javni moral, da poštuju dobro ponašanje, da slušaju poštovane učitelje i da im daju ponude.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Ako zemlja dobro sledi ova učenja, sigurno će prosperirati i biće poštovana od svih drugih zemalja.

2. Jednom je bio jedan kralj koji je izuzetno uspešno vladao svojom kraljevinom. Zbog njegove mudrosti zvali su ga Kralj Veliko-Svetlo. On je objašnjavao principe svoje uprave na sledeći način:

Najbolji način za jednog vladara da vlada svojom zemljom jeste da prvo vlada sâm sobom. Vladar treba da izlazi pred svoj narod srca punog saosećanja, treba da ih uči i vodi ih u otklanjanju svih nečistoća iz njihovih umova. Sreća koja dolazi od dobrog učenja daleko prevazilazi bilo koje uživanje koje materijalne stvari ovog sveta mogu da ponude. Zato, on može da pruži svojim ljudima dobro učenje i da održi njihove umove i tela spokojnim.

Kada mu siromašni ljudi dođu, treba da im otvori svoja skladišta i da im dozvoli da uzmu što im treba, a tada će iskoristiti tu priliku da ih nauči mudrosti da se oslobode pohlepe i zla.

Svaki čovek ima različite poglede na stvari, u zavisnosti od stanja svoga uma. Neki ljudi vide grad u kome žive kao dobar i lep grad, drugi ga vide prljavog i razrušenog. To sve zavisi od stanja njihovog uma.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Oni koji poštuju dobra učenja, mogu u običnom drveću i kamenju da vide sve divne svetlosti i boje lapis lazulija, dok su pohlepni ljudi koji ne mogu dovoljno da kontrolišu svoje umove, slepi čak i za sjaj zlatne palate.

Sve u svakodnevnom životu jedne nacije je tako. Um je izvor svega, i zato vladar treba prvo da teži da njegovi ljudi pripreme svoje umove.

3. Prvi princip u mudrom upravljanju je sličan principu Kralja Velika-Svetlost: voditi ljude u treniranju njihovih umova.

Trenirati um znači tragati za Prosvetljenjem i zato mudar vladar treba prvo da obrati pažnju na Búdino učenje.

Ako vladar veruje u Budu i odan je njegovom učenju, ceni i odaje priznanje ljudima koji su puni vrlina i milosrdni, onda neće biti pristrasnosti ni prema prijateljima ni prema neprijateljima i zemlja će mu uvek biti napredna.

Ako se zemlja razvija, nije neophodno da napada bilo koju drugu zemlju i nije joj potrebno oružje za napad.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Kada su ljudi srećni i zadovoljni, nestaju klasne razlike, sve su brojnija dobra dela, povećavaju se vrline, i ljudi cene jedni druge. Tada svi postaju napredni; vreme i temperatura su normalni; sunce, mesec i zvezde prirodno sijaju; kiše i vetrovi nailaze povremeno; sve prirodne nedaće nestaju.

4. Dužnost vladara je da štiti svoj narod. On je roditelj svome narodu i štiti ih svojim zakonima. On mora da podiže svoj narod kao što roditelji podižu svoju decu, dodajući suhu pelenu da zamene mokru, ne čekajući da dete zaplače. Na sličan način, vladar mora da otkloni patnje i unese sreću, ne čekajući na ljude da se požale. Zaista, njegova vladavina nije savršena sve dok njegovi ljudi ne žive u miru. Oni su blago njegove zemlje.

Zato mudar vladar uvek misli na svoj narod i ne zaboravlja ga ni na trenutak. Misli na njegove nedaće i planira napredak. Da bi mudro vladao mora da bude obavešten o svemu – o vodi, o oluji, o kiši; on mora da zna stanje useva i o izgledima za dobru žetvu. Da bude obavešten o ljudskom dobru i njihovim jadima. Da bi bio u mogućnosti da pravedno nagradi, kazni ili pohvali, mora biti podrobno obavešten kako o krivicama loših ljudi, tako i o doprinosima dobrih ljudi.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Mudar vladar daje svom narodu kad je ovome potrebno, a uzima od njih kada žive u izobilju. On treba da pokaže svoj dobar sud kada uzima takse i treba da nametne što lakši porez, da bi tako održao svoj narod složnim.

Mudar vladar će štiti svoj narod svojom moći i dostojanstvom. Onaj ko na taj način vlada svojim narodom, dostojan je da bude nazvan kraljem.

5. Kralj Istine je kralj nad kraljevima. Njegovo poreklo je jedno od najčistijih i najviših. On ne samo da vlada nad četiri četvrtine sveta već je on gospodar Mudrosti i Zaštitnik svih Vrlih Učenja.

Kudgod da on ode, bitke prestaju i zlovolja nestraje. On vlada nepristrasno uz pomoć Istine, i savlađujući sva zla, on donosi mir svim ljudima.

Kralj Istine nikada ne ubija, niti krade, niti čini obljubu. On nikada ne vara, niti zlostavlja, niti laže, niti vodi isprazne razgovore. Njegov um je oslobođen svake pohlepe, besa i gluposti. On otklanja ovih deset zala, i na njihovo mesto postavlja deset vrlina.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Pošto je njegova vladavina zasnovana na Istini, on je nepobediv. Gde god se pojavi Istina, nasilje i neprijateljstva nestaju. U njegovom narodu nema razdora, i zato oni žive spokojno i sigurno; sâmo njegovo prisustvo donosi mir i sreću ljudima. Zato ga zovu Kraljem Istine.

Pošto je Kralj Istine kralj nad kraljevima, svi drugi vladari cene njegovo izuzetno ime i vladaju svojim kraljevstvima po njegovom uzoru.

Tako je Kralj Istine suveren nad svim kraljevima i pod njegovom pravednom upravom oni donose sigurnost svojim narodima i ispunjavaju svoje obaveze Darmom.

6. Mudar vladar će odmeriti svoj sud milosrdno. Pokušaće da razmotri svaki slučaj bistrom mudročću, a zatim će doneti svoj sud, držeći se pet principa.

Tih pet principa su: prvo, on mora da ispita istinitost priloženih dokaza.

Drugo, mora biti siguran da je on merodavan za taj slučaj. Ako donese presudu sa potpunim ovlašćenjem, ona ima efekta, ali ako to učini bez ovlašćenja, to samo izazove komplikacije; on treba da sačeka pravu priliku.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

Treće, mora pravično da presuđuje; to znači da mora da uđe u um branioca. Ako otkrije da je delo počinjeno bez kriminalnih pobuda, treba da oslobodi čoveka.

Četvrto, treba da izrekne svoju presudu blago, a ne grubo; to znači, treba da ga propisno kazni ali ne i više. Dobar vladar će blago ukoriti kriminalce i ostaviti im dovoljno vremena da razmisle o svojim greškama.

Peto, treba da sudi saosećajno, a ne u besu; to znači, treba da osudi zločin, a ne zločinca. Treba da dozvoli da njegova presuda počiva na osnovama saosećanja, i treba da iskoristi priliku da natera zločinca da shvati svoje greške.

7. Ako važan državni ministar zapostavi svoje dužnosti, ako radi da bi sâm zaradio ili prima mito, to će prouzrokovati rapidno opadanje javnog morala. Ljudi će varati jedni druge, jak će napadati slabog, plemići će maltretirati obične ljude, ili će bogati iskorišćavati siromašne, i neće biti pravde ni za koga; biće puno zlobe i umnožiće se problemi.

Pod takvim okolnostima verni ministri će se povući iz javne službe, mudri ljudi će ćutati iz straha od komplikacija, a samo će

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

ulizice zadržati državni položaj i korišćiće svoju političku moć da se obogate ne misleći na patnje ljudi.

U takvim okolnostima, vladina moć nema efekta i njene pravedne snage će se jednoga dana raspasti.

Takvi nepravedni državnici su kradljivci ljudske sreće, ali su ipak gori od lopova, jer varaju i vladara i narod i uzrok su nacionalnih problema. Kralj treba da iskoreni takve ministre i da ih kazni.

Ali čak i u zemlji u kojoj vlada dobar kralj i pravedan zakon, postoji još jedan oblik nelojalnosti. Ima sinova koji se predaju ljubavi svojih žena i dece i zaborave milost svojih roditelja koji su ih othranili i brinuli se o njima tokom mnogo godina. Oni zapostavljaju svoje roditelje, krađu njihovu imovinu i zanemaruju njihovo učenje. Takve sinove treba ubrajati u najgore ljude.

A zašto? Zato što nisu dobra deca svojim roditeljima čija je duga ljubav bila ogromna, ljubav koja se ne može odužiti makar ih sinovi poštovali i bili dobri prema njima čitav život. Oni koji su neverni svome vladaru i svojim roditeljima treba da budu kažnjeni kao najgori kriminalci.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

A takođe, u zemlji kojom vlada dobar kralj, i pravedni zakon, postoji još jedan oblik nelojalnosti. Postoje ljudi koji stalno zaboravljaju tri blaga: Budu, Darmu i Samgu. Takvi ljudi uništavaju svetinje svoje zemlje, pale svete zapise, teraju pravedne učitelje da im služe, i tako krše Sveto Budino učenje. Oni su takođe među najgorim kriminalcima.

A zašto? To je zato što uništavaju duhovnu veru svog naroda, koja je njihov osnov i izvor njihovih vrlina. Takvi ljudi, uništavajući veru drugih, kopaju svoje sopstvene grobove.

Svi drugi grehovi mogu se smatrati malim u poređenju sa ovim nelojalnostima. Takvi neverni kriminalci treba da budu najstrože kažnjeni.

8. Može da postoji zavera protiv dobrog kralja koji svojom zemljom vlada držeći se dobrog učenja ili, možda, strani neprijatelji mogu da poharaju zemlju. U tom slučaju, kralj treba da donese tri odluke:

Treba da odluči: „prvo, ovi zaverenici, ili strani neprijatelj, prete dobrom poretku i blagostanju naše zemlje. Moram da štitim ljude i zemlju pa makar i oružanom silom.

Praktičan vodič ka pravom načinu življenja

„Drugo, pokušaću da nađem neki način da ih porazim, a da ne pribegnem upotrebi oružja.

„Treće, pokušaću da ih žive uhvatim, bez ubijanja ako je moguće, i da ih razoružam.”

Prihvatajući ove tri odluke, kralj će nastaviti da postupa mudro, pošto izda potrebna postavljenja i uputstva.

Čineći tako, kralj će svojom mudrošću i dostojanstvom ohrabriti zemlju i njene vojnike i oni će poštovati kako njegovu odlučnost tako i njegovu milosrdnost. Kada je neophodno pozvati vojnike, oni će potpuno shvatiti razloge za rat i njegovu prirodu. Tada će otići na bojno polje hrabro i odano, poštujući kraljevu mudru i milostivu vladavinu. Takav rat neće samo doneti pobjedu, već će i uveličati zemlju.

TREĆA GLAVA

GRAĐENJE BUDINE ZEMLJE

I

SKLAD BRATSTVA

1. Zamislimo neku izgubljenu zemlju koja se nalazi u potpunom mraku, sa mnogo živih bića koja se roje slepo unaokolo.

Prirodno je da će oni biti uplašeni, i dok trče unaokolo, ne prepoznaju se međusobno tokom noći; biće mnogo previjanja i usamljenosti. To je zaista žalostan prizor.

Zamislimo, zatim, da se iznenada pojavi neki superioran čovek sa bakljom i sve uokolo postane sjajno i jasno.

Bića će posle mračne usamljenosti iznenada naći veliko olakšanje kad pogledaju unaokolo i prepoznaju se međusobno i srećno podele svoje druženje.

Pod „izgubljenom zemljom” podrazumeva se svet čovekovog života kada se nalazi u mraku neznanja. Oni koji ne poseduju

Gradenje Budine Zemlje

svetlost mudrosti u svojim umovima lutaju unaokolo usamljeni i uplašeni. Oni su rođeni sami i umreće sami; oni ne znaju kako da se združe sa svojim prijateljima u mirnom skladu, i zato su prirodno očajni i uplašeni.

Pod „superiornim čovekom sa bakljom” podrazumeva se Buda koji je uzeo ljudski lik i on svojom mudrošću i samilošću osvetljava svet.

U ovom svetlu, ljudi nalaze sebe i druge i srećni su što mogu da uspostave ljudsko druženje i skladne odnose.

Hiljade ljudi mogu da žive u zajednici, ali to nije zajednica pravog prijateljstva sve dok oni ne upoznaju jedni druge i ne saosećaju jedni s drugima.

Prava zajednica ima vere i mudrosti koja je osvetljava. To je mesto gde se ljudi poznaju i veruju jedni drugima i gde postoji društveni sklad.

U stvari, sklad je život i pravo značenje istinske zajednice ili organizacije.

2. Postoje tri vrste organizacija: prvo, postoje one koje su organizovane na bazi moći, bogatstva ili autoriteta velikog vođe.

Gradenje Budine Zemlje

Drugo, postoje one koje su organizovane zbog toga što to odgovara članovima, koje će nastaviti da postoje sve dok članovi zadovoljavaju svoje potrebe i ne svađaju se.

Treće, postoje one koje su organizovane na nekom dobrom učenju, kao svom centru, i na skladu kao njenom pravom životu.

Naravno, treća ili poslednja od ovih je jedino istinska organizacija, jer u njoj članovi žive u jednom duhu, iz koje će proizići jedinstvo duha i razne vrline. U takvoj organizaciji će preovladati sklad, zadovoljstvo i sreća.

Prosvetljenje je kao kiša koja pada na planinu i skuplja se u potočiće koji se ulivaju u rečice, a zatim u reke koje, najzad, utiču u okean.

Kiša svetog učenja pada jednako na sve ljude, bez obzira na uslove ili okolnosti u kojima žive. Oni koji ga prihvate, skupljaju se u male grupe, zatim u organizacije, zatim u zajednice, i najzad se obru u velikom okeanu Prosvetljenja.

Umovi ovih ljudi se mešaju kao mleko i voda i najzad se organizuju u skladno Bratstvo.

Građenje Budine Zemlje

Tako je pravo učenje osnovni zahtev savršene organizacije i, kao što je pomenuto gore, ono je svetlo koje omogućava ljudima da se raspoznaju, da se prilagode jedni drugima, i da izgleda neravnine u svom mišljenju.

Tako se organizacija, zasnovana na savršenom Budinom učenju, može da nazove Bratstvom.

Oni treba da poštuju ovo učenje i da, u skladu s njim, pripreme svoje umove. Tako će Budino Bratstvo teoretski uključiti svakoga ali, u stvari, samo oni koji imaju ista verovanja jesu članovi.

3. Budino Bratstvo imaće dve vrste članova: postojaće oni koji će podučavati sledbenike i oni koji podržavaju učitelje, nudeći im neophodnu hranu i odeću. Oni će zajedno štiti i neprekidno nastavljati učenje.

A zatim, da bi Bratstvo bilo potpuno, mora da postoji savršen sklad među članovima. Učitelji uče članove, a članovi poštuju učitelja, tako da među njima može da postoji sklad.

Građenje Budine Zemlje

Članovi Budinog Bratstva treba da se udruže u saosećanju, srećni da žive skupa sa svojim drugovima sledbenicima i težeći da duhom postanu jedno.

4. Postoji šest stvari koje će pomoći Bratstvu da dođe do sklada. One su: prvo, iskrenost govora; drugo, iskrenost i dobronamernost delanja; treće, iskrenost i saosećanje duha; četvrto, ravnopravna podela zajedničke imovine; peto, sleđenje istih čistih pravila; i šesto, da svi imaju ispravna stanovišta.

Među ovim stvarima, šesta ili „da svi imaju ispravno stanovište” čini jezgro, a ostalih pet su omotač.

Postoje dve grupe po sedam zakona koje Bratstvo treba da postuje, ako želi da bude uspešno. Prvo, kao grupa treba:

- (1) Često da se okupljaju, slušaju i raspravljaju o učenju;
- (2) Slobodno da se mešaju i poštuju jedni druge;
- (3) Duboko da poštuju učenje i pravila i da ih ne menjaju;

Gradenje Budine Zemlje

- (4) Stariji i mlađi članovi da budu učtivi jedni prema drugima;
 - (5) Iskrenost i poštovanje odlikuju njihovo ponašanje;
 - (6) Da pročiste svoje umove na tihom mestu, koje treba prvo da ponude drugome, pre nego što ga uzmu za sebe;
 - (7) Da vole sve ljude, da se ljubazno ponašaju prema posetiocu i da ljubazno teše bolesne.
- Bratstvo koje sledi ova pravila nikada neće propasti.

Drugo, pojedinačno svako treba da: 1) Očuva čist duh i da ne traži mnogo stvari; 2) očuva jedinstvo i otkloni svaku pohlepu; 3) bude strpljiv i da se ne prepire; 4) bude tih i ne govori isprazno; 5) da se potčini pravilima i ne bude vlastoljubiv; 6) očuva miran um i ne prati razna učenja; i 7) bude štedljiv u svakodnevnom životu.

Ako njegovi članovi slede ova pravila, Bratstvo će se održati i nikada neće propasti.

5. Kao što je gore pomenuto, Bratstvo treba da očuva sklad u samoj svojoj srži i zato, bratstvo bez sklada nije bratstvo. Svaki član

Građenje Budine Zemlje

treba da pazi da ne bude uzrok razdora. Ako se razdor pojavi, treba ga otkloniti što je pre moguće, jer će on brzo uništiti svaku organizaciju.

Mrlje od krvi ne mogu se otkloniti sa još više krvi; mržnja se ne može otkloniti još većom mržnjom; ona se može otkloniti samo ako se na nju zaboravi.

6. Jednom je bio jedan kralj, po imenu Nesreća, čiju je zemlju osvojio susedni, ratoborni kralj Bramedata. Kralj Nesreća je uhvaćen, pošto se neko vreme krio sa ženom i sinom, ali je na sreću njegov sin, princ, uspeo da pobjegne.

Princ je pokušao da nađe neki način da spase svog oca, ali uzalud. Na dan očevog pogubljenja princ se, prerušen, probi do gubilišta gde je jedino mogao da gleda, ponižen, smrt svog zlosrećnog oca.

Otac primeti sina u masi i promrmlja, kao da sebi govori: „Nemoj dugo da tražiš; nemoj na brzinu da delaš; mržnja se može utišati samo ako je zaboravimo.”

Kasnije, princ je dugo tražio neki način da se osveti. Najzad ga zaposliše kao pratioca u Bramadatinoj palati i on pridobi kraljevu naklonost.

Građenje Budine Zemlje

Jednog dana, kada kralj ode u lov, princ poče da traži neki način da se osveti. Princ uspe da odvede svog gospodara na usamljeno mesto, a kralj, pošto je bio jako umoran, zaspao sa glavom u prinčevom krilu, toliko je verovao princu.

Princ izvuce nož i položi ga na kraljev vrat, ali tada se pokoleba. Reči što ih je njegov otac izgovorio u trenutku pogubljenja, blesnuše mu u mislima i, iako je opet pokušao, nije uspeo da ubije kralja. Iznenada se kralj probudi i ispriča princu da je usnio ružan san u kojem je sin Kralja Nesreće pokušao da ga ubije.

Princ, stežući nož u ruci, naglo zgrabi kralja i, otkrivši mu da je on sin kralja Nesreće, reče da je najzad došlo njegovo vreme da osveti svoga oca. Ali ipak nije mogao to da učini i, iznenada, odbaci nož i pade na kolena pred kralja.

Kada kralj ču prinčevu priču i poslednje reči njegovog oca, bio je duboko dirnut, i izvinio se princu. Kasnije on ponovo vrati bivše kraljevstvo princu i njihove dve zemlje su dugo živele u prijateljstvu.

Građenje Budine Zemlje

Samrtna poruka kralja Nesreće „Nemoj dugo da tragaš“, znači da ne treba dugo da se održava mržnja, a „nemoj naglo da delaš“, znači da se prijateljstvo ne može naglo prekinuti.

Mržnja se ne može zadovoljiti mržnjom; može se otkloniti samo ako se zaboravi.

U prijateljstvu Bratstva, koje je zasnovano na skladu pravog učenja, svaki član treba uvek da ceni duh ove priče.

I ne samo članovi Bratstva, već i ljudi uopšte, treba da cene i praktikuju ovaj duh u svakodnevnom životu.

II

BUDINA ZEMLJA

1. Kao što je objašnjeno, ako Bratstvo ne zaboravi na svoje dužnosti širenja Budinog učenja i života u skladu, ono će spokojno rasti i njegovo će se učenje sve više širiti.

To znači, da će sve više i više ljudi tragati za Prosvetljenjem i to, takođe znači, da će zle armije pohlepe, besa i gluposti,

Gradenje Budine Zemlje

predvođene đavolom neznanja i pohote, početi da se povlače i da će mudrost, svetlost, vera i radost zavladatai.

Đavolje carstvo je puno mraka, pohlepe, borbe, bitaka, mačeva i krvoprolića i prepuno je ljubomore, predrasuda, mržnje, varanja, laskanja, ulizištva, tajnovitosti i nepravde.

Pretpostavimo da svetlo mudrosti zasija nad tim carstvom i da kiša samilosti padne na njega, i da vera počne da uzima korena, i da cveće sreće počne da širi svoj miris. Tada će se đavolje carstvo pretvoriti u Budinu Čistu Zemlju.

I kao što lak povetarac i nekoliko pupoljaka na grani nagoveštavaju proleće, tako kada čovek dostigne Prosvetljenje, trava, drveće, planine, reke i sve druge stvari počnu da trepere novim životom.

Ako čovekov um postane čist i njegova će okolina takođe postati čista.

2. U zemlji gde preovladava pravo učenje, svaki žitelj ima čist i spokojan um. Zaista, Budina samilost neumorno čini dobro svim ljudima, a njegov sjajni duh čisti sve nečistote iz njihovih umova.

Građenje Budine Zemlje

Čist um uskoro postaje dubok um, um koji odgovara Uzvišenom Putu, um koji voli da daje, voli da se drži pravila, um koji je izdržljiv, vredan um, miran um, mudar um, samilostan um, um koji vodi ljude do Prosvetljenja na mnogo većih načina. Tako će Budina Zemlja biti izgrađena.

Kuća gde su čovekova žena i deca, pretvoriće se u dom gde je Buda prisutan; zemlja koja pati zbog društvenih razlika, na sličan način pretvara se u prijateljstvo srodnih duhova.

Zlatna palata koja je umrljana krvlju ne može biti Budino boravište. Mala koliba u koju mesečina proviri kroz rupe na krovu, može biti pretvorena u mesto gde će Buda boraviti, ako je um njenog gospodara čist.

Kada se Budina Zemlja zasnuje na čistom umu jednog jedinog čoveka, taj jedan čisti um privlači ostale srodne umove sebi, u prijateljstvo Bratstva. Vera u Budu širi se od pojedinca do porodice, od porodice do sela, od sela do grada, do zemalja, i najzad do celog sveta.

Zaista, marljivost i vernost u širenju učenja Darne je ono što izgrađuje Budinu Zemlju.

Građenje Budine Zemlje

3. Budimo sigurni da, gledan iz jednog ugla, svet sa svom svojom pohlepom i nepravdom i krvoprolićima, izgleda kao đavolov svet, ali kad ljudi počnu da veruju u Budino Prosvetljenje, krv će se pretvoriti u mleko a pohlepa u samilost, i tada će đavolova zemlja postati Budina Zemlja čistote.

Izgleda nemoguće isprazniti okean jednim jedinim vedrom, ali odlučnost da se to učini, čak i ako oduzme mnogo, mnogo života, to je um sa kojim čovek treba da primi Budino Prosvetljenje.

Buda čeka na drugoj obali, to je njegov svet Prosvetljenja, gde nema pohlepe, besa, neznanja, patnje, umiranja, gde postoji samo svetlost mudrosti i kiša samilosti.

To je zemlja mira, pribežište za one koji pate i koji su u jadu i mukama, mesto gde se odmaraju oni koji šire učenje Darne.

U ovoj Čistoj Zemlji postoji bezgranično Svetlo i beskrajn Život. Oni koji stignu do ovog raja nikada se neće vratiti u svet zabluda.

Zaista, Čista Zemlja, gde cveće namiriše vazduh mudročću, a ptice pevaju svetu Darmu, ona je krajnji cilj čitave ljudske vrste.

Građenje Budine Zemlje

4. Iako je ova Čista Zemlja mesto za odmor, nije mesto za besposličenje. Njene postelje od mirisnog cveća nisu za tromu nemarnost, već su mesta za osveženje i odmor, gde čovek može da povрати snagu i želju da nastavi Budinu misiju Prosvetljenja.

Budina misija je večna. Dogod ljudi žive a životinje postoje, i dogod sebični i zaprljani umovi stvaraju svoje sopstvene svetove i uslove, neće biti kraja njegovoj misiji.

Budina deca koja su prešla u Čistu Zemlju uz pomoć Budine ogromne moći, mogu da žele da se vrate na zemlju, odakle su došli, i gde još imaju veza. Tamo će oni uzeti učešća u Budinoj misiji.

Kao što će se plamen male sveće širiti od jedne do druge u nizu, tako će svetlost Budine samilosti prelaziti od jednog do drugog uma u beskraj.

Budina deca, shvatajući njegov duh samilosti, prihvataju njegov zadatak Prosvetljenja i Čišćenja i prenose ga dalje iz generacije u generaciju u cilju da se Budina Zemlja večno slavi.

III

ONI KOJI SU PRIMILI MILOST U BUDINOJ ZEMLJI

1. Sjamavati, žena kralja Udajana, bila je duboko odana Budi.

Živela je u unutrašnjim odajama dvora i nije izlazila, ali njena sluškinja, grbavka, koja je imala izuzetno pamćenje, običavala je da izlazi i prisustvuje Budinim propovedima.

Po povratku, ponovila bi kraljici učenje Blagoslovenog, i tako je kraljica produbljivala svoju mudrost i veru.

Druga kraljeva žena bila je ljubomorna na prvu kraljevu ženu i pokušavala je da je ubije. Ona ju je ogovarala kralju sve dok joj on najzad nije poverovao i poželeo da ubije svoju prvu ženu, Sjamavati.

Kraljica Sjamavati stajala je pred kraljem tako mirno da nije imao srca da je ubije. Povrativši kontrolu nad sobom, on joj se izvini zbog nepoverenja.

Ljubomora druge žene se povećala i ona poslala zle ljude da zapale unutrašnje odaje palate dok kralj nije bio kod kuće.

Građenje Budine Zemlje

Sjamavati ostade mirna, umirujući i ohrabrujući pometene sluškinje, a potom bez straha umre spokojno, sa duhom koji je naučila od Blagoslovenog. Utara, grbavka, umre sa njom u vatri.

Među mnogim ženama, Budinim učenicama, ove dve su bile izuzetno cenjene: kraljica Sjamavata po samilosnom duhu, a njena sluškinja grbavka, Utara, kao dobar slušalac.

2. Princ Mahabana iz Šakja klana i Budin rođak, duboko je verovao u Budino učenje i bio mu je jedan od najbližih pratilaca.

U to vreme, divlji kralj, po imenu Virudaka iz Kosale, osvoji Šakja klan. Princ Mahanama ode do kralja i zatraži živote svojih ljudi, ali kralj ne htede da ga sluša. On tada predloži da kralj pusti da pobjegne onoliko zatvorenika koliko može da pobjegne dok on ostane pod vodom u obližnjem jezeru.

Kralj pristade na to, misleći da će biti suviše kratko vreme koje će on moći da izdrži pod vodom.

Građenje Budine Zemlje

Kada je Mahanama zaronio u vodu, kapije zamka su otvorene i ljudi su potrčali u sigurnost. Ali Mahanama nije izronio, žrtvujući svoj život za živote svojih ljudi, već zavši svoju kosu za podvodno korenje vrbe.

3. Utpalavarna je bila čuvena kaluđerica čija je mudrost poređena sa Maudgaljajaninom, velikog Budinog učenika. Ona je zaista bila kaluđerica nad kaluđericama, i bila im je uvek vođa i nikad umorna da ih podučava.

Devadata je bio vrlo zao i surov čovek, koji je zatrovao um kralja Ađatasatru i ubedio ga da se okrene protiv Budinog učenja. Ali kasnije, kralj Ađatasatru se pokajao, prekinuo prijateljstvo sa Devadatom i postao ponizni Budin učenik.

Jednom kada je Devadata bio oteran sa kapije zamka dok je pokušavao da vidi kralja, on sreće Utpalavarnu koja je izlazila. To ga veoma razljuti, tako da je on udari i ozbiljno rani.

Ona se vrati u svoj manastir u velikim bolovima i, kada su druge kaluđerice pokušale da je uteše, ona im reče: „Sestre, ljudski život je nepredvidiv, sve je prolazno i bezlično. Jedino je svet

Građenje Budine Zemlje

Prosvetljenja miran i spokojan. Morate nastaviti sa vašim treningom.” A zatim mirno umre.

4. Angulimalja, nekada strašnog razbojnika koji je ubio mnogo ljudi, spasio je Blagosloveni i ovaj postade član Bratstva.

Jednog dana ode da prosi u gradu i pretrpe mnoge nevolje i patnje zbog svojih prošlih zlih dela.

Stanovnici se baciše na njega i pretukoše ga teško, ali on se vrati Blagoslovenom krvavog tela, pade pred njegove noge i zahvali mu se za mogućnost koja mu se pružila da pati zbog svojih prošlih surovih dela.

On reče: „Blagosloveni, moje pravo ime bilo je ,Onaj što ne nanosi zlo’, ali zbog mog neznanja oduzeo sam mnogo vrednih života i od svakoga sam uzeo prst; zbog toga su me prozvali Amgulimalja, sakupljač prstiju!

„A onda, pomoću tvojih samilosti, naučio sam se mudrosti i postao odan prema tri blaga: Bude, Darne i Samge. Kada čovek vodi konja ili kravu mora da koristi bič ili konopac, ali ti, Blagosloveni, pročistio si moj um ne koristeći bič, ni konopac, ni kuku.

Gradenje Budine Zemlje

„Danas sam, Blagosloveni, propatio samo ono što sam bio dužan da propatim. Ne želim da živim, ne želim da umrem. Samo čekam da dođe moje vreme.”

5. Maudgaljajana, skupa sa časnim Sariputrom, bio je jedan od dovjice najvećih Budinih učenika. Kada su učitelji iz drugih oblasti uvideli da se čista voda Budinog učenja razliva među ljude i kada su videli da je ljudi žudno piju, oni postadoše ljubomorni i ometaše njegove propovedi.

Ali nijedna prepreka nije mogla da spreči da se učenje široko rasprostire. Sledbenici drugih vera pokušашe da ubiju Maudgaljajanu.

Dva puta je uspeo da pobegne, ali treći put ga opkoli mnogo bezbožnika i on pade pod njihovim udarcima.

Podržan Prosvetljenjem, on mirno primi njihove udarce i, iako mu je telo bilo raskomadano a kosti polomljene, on spokojno umre.

